

Διαίρεσις. Ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ἤδη χρόνων ἐδαιορεῖτο ἡ Πελοπόννησος εἰς ἕξ πολιτείας, αἵτινες εἶναι αἱ ἐφεξῆς. Ἀργολίς καὶ Μυκηναία, Λακωνία, Μεσσηνία, Ἀρκαδία, Ἡλις, Ἀχαΐα μετὰ τῆς Σικυῶνος καὶ Κορίνθου.

α'. Ἀργολίς καὶ Μυκηναία.

Ὅρια. Ἀπὸ μὲν τὴν θάλασσαν ὄρια ἦσαν τῆς Ἀργολίδος (Κόλπος τοῦ Ναπλίου) δύο κόλποι, πρὸς μὲν τὸ βοραιοανατολικὸν ὁ Σαρωνικὸς (Κόλπος τῆς Ἑγγίας), πρὸς δὲ τὸ νοτιοδυτικόν, ὁ Ἀργολικὸς. Πρὸς Βορρᾶν, ἡ Κόρινθος καὶ ἡ Σικυῶν· πρὸς δυσμὰς, ἡ Ἀρκαδία· πρὸς μεσημβρίαν, ἡ Λακωνική· πρὸς ἀνατολὰς, τὸ Μυρτώον πέλαγος.

Ἰδιότα. Κόλπος Σαρωνικὸς ὠνομάζετο τὸ μέρος τοῦ Μυρτώου πελάγους, τὸ ὁποῖον ἦτο μετὰξὺ Ἀργολίδος καὶ Ἀττικῆς, καὶ ἐτελεύτα εἰς τὸν Κορινθιακὸν Ἴσθμόν. Ἀργολικὸς ἦτο τὸ μέρος τῆς θαλάσσης ἣτις ἔκειτο μετὰξὺ Ἀργολίδος καὶ Λακωνικῆς· ἐτελεύτα ὄχι μακρὰν τοῦ Ἄργους ὁμοῦ μὲ τὸν κόλπον τοῦ Ναυπλίου. Ἑρμιονικὸς, μικρὸς κόλπος, σιμὰ εἰς τὴν πόλιν Ἑρμιόνην. Ποταμοὶ δὲν ὑπάρχουσιν εἰς ἕλην τὴν Ἑλλάδα· οἱ μεγαλήτεροι εἶναι μεγάλοι ῥυάκες, ἢ τὸ πολὺ ποταμοὶ τοῦ μέσου μεγέθους. Οἱ ἐπίσημοι τῆς Ἀργολίδος εἶναι Ἰναχὸς (Ἠλανίτσα), περίφημος εἰς τὴν μυθολογίαν. Δέχεται τὸν Κηφιστὸν καὶ Χάραδρον, ῥεῖε πλησίον τῆς πόλεως Ἄργους, καὶ τελευταῖον σιμὰ τοῦ Τημενίου χύνεται εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον.

Βουνὰ καὶ Ἀκρωτήρια. Τὸ ἐξώτατον ἀκρωτήριον τῆς Ἀργολίδος καὶ ἕλης τῆς Πελοποννήσου εἶναι τὸ Σκύλλαιον

(ἀκρωτήριον Σιγίλλου, κατ' ἄλλους τοῦ Δαμαλᾶ)· ἕλη ἢ Ἄργολις διαχωρίζεται κατὰ μῆκος ἀπὸ βουνά.

Πόλεις. Ἄργος, παρὰ τὸν Ἴναχον, ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς Ἑλλάδος· ἢ ἀκρόπολις τῆς ὀνομάζετο Λαίρισα. Ἡ Ἡῤα ἐτιμάτο ἐξ ὄχως ἐδῶ. Ὁ Πύρρος εὔρηκε τὸν θάνατόν του εἰς τὸ Ἄργος. Μυκῆναι (ἅγιος Ἀδριανός), ἢ καθέδρα τοῦ Ἀγαμέμνονος. Κατὰ τὴν ἐβδομηκοστὴν ὀλυμπιάδα ἠφανίσθη ἐξ ἔλοκλήρου ἀπὸ τοῦ Ἄργεῖου. Ἡραῖου, ναὸς τῆς Ἡρας· ἐξουσιάζετο κοινῶς ἀπὸ τὰς Μυκῆνας καὶ τὸ Ἄργος· ἐκεῖτο δὲ μεταξὺ τῶν εὐώ τούτων πόλεων εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ ὄρους, τὸ ὅποιον ὀνομάζετο Εὐβοῖα. Τίρυνς, ἢ παλαιότετε καθέδρα τοῦ Περσείως, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἄργους. Οἱ Ἄργεῖοι τὴν ἐχάλασαν εἰς τοὺς Πελοποννησιακοὺς πολέμους διὰ τὰ κάμινον δυνατώτερον τὸ Ἄργος. Ἐπίδαυρος, ἐμπορικὴ πόλις ἀντικρὺ τῆς νήτου Λιγίνης. Εἰς ἄλλος πλησίον τῆς πόλεως ἦτο ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Νεμέα, ἀγρὸς μεταξὺ Ἄργους καὶ Σικυῶνος, ἦτο περίφημος διὰ τὸν ὅποιον ἐδῶ ἐσκότωσε λέοντα ὁ Ἡρακλῆς, διὰ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς, καὶ διὰ τὰ ἐνταῦθα πανηγυριζόμενα Νέμεα. Ναυπλία, ὁ λιμὴν τοῦ Ἄργους· ἢ ἀκρόπολις τῆς ὀνομάζετο Λυκίμνη. Λέρυη, ἀγρὸς πρὸς τὰ μεσημβρινὰ τοῦ Ἄργους εἰς τὴν ὀμωνυμίου τῆς λίμνης, περίφημος, διότι ἐδῶ ἐφόνευσαν αἱ Δαναίδες τοὺς ἀνδράσων, καὶ διὰ τὴν Ἰθραν, τὴν ὅποιαν ἐσκότωσεν ὁ Ἡρακλῆς, καὶ διὰ τὰ εἰς ἄλλος πλησίον αὐτοῦ κείμενον πανηγυριζόμενα μυσηρία τῆς Δήμητρος. Τροιζήν (πλησίον τοῦ Δαμαλᾶ), παλαιὰ καὶ περίφημος πόλις, ὅπου μάλιστα ἐτιμάτο ὁ Ποσειδῶν· ὁ λιμὴν αὐτῆς ὀνομάζετο Πύγων. Ἐρμιόνη (Ἰασρί) εἰς τὴν νότιον ἄκραν τῆς Ἀργολικῆς Χερσονήσου· ὁ λιμὴν αὐτῆς ὀνομάζετο Μάσσης. Ἀσίνη, ἀντικρὺ τῆς Ἐπιδαύρου εἰς τὸν

Ἀργολικὸν κόλπον, ἠφρανίσθη ἀπὸ τοὺς Ἀργεῖους. Ὀρνεαὶ, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀρκαδίας καὶ Σικυῶνος, πόλις παλαιά. Κλεωναὶ, μεταξύ Ἄργους καὶ Κορίνθου. Τημένιον, εἰς τὸν κόλπον τῆς Ναυπλίας πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Ἄργους. Μέθανα (Μεθώνη ὀνομαζομένη ἀπό τινος συγγραφεῖς), ὄρει-
 οῦν φρούριον εἰς τὸν αἰγιαλὸν μεταξύ Τροιζῆνος καὶ Ἐπιδαύρου. Ὑσιαὶ, εἰς τὰ πέριξ τῆς Λέρνης. Ἐδῶ ἐκτυπήθησαν ποτὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοὺς Ἀργεῖους. Κυνοῦρια ὠνομάζετο ὁ μεταξύ Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων περιμάχητος τόπος, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπολέμησαν τριακῆσιοι πρὸς τριακοσίους κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὅταν ὁ Κύρος ἐξεστράτευε κατὰ τοῦ Κροίσου· καὶ ἐνίκησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι. Θυρέαι δὲ ὠνομάζετο ἡ μητρόπολις τοῦ τόπου τούτου.

Νῆσοι. Αἴγινα, καταυτικρὸ τῆς Ἐπιδαύρου, πολιτεία ἐλευθέρη ἀκμάσασα διὰ τῆς ἐμπορίας καὶ θαλασσοπλοΐας. Ἐδῶ ἐκίπη τὸ πρῶτον νόμισμα καὶ ἐχαράχθη· εἶχεν ἰδιότης νομίσματα καὶ βάρη. Δι' Ἀθηναίους ἐχάλασεν ταύτην τὴν πολιτείαν κατὰ τοὺς Πελοποννησιακοὺς πολέμους. Κεκρυφάλεια, πλησίον τῆς Ἐπιδαύρου. Ἐδῶ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐνίκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Αἰγινήτας. Καλαυρία μὲ πύλιον ὀμώνυμον, εἶχε περίφημον ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἄσυλον· ἐδῶ κατέφυγεν ὁ Δημοσθένης καὶ ἐφαρμακώθη διὰ νὰ μὴ παραδοθῆ εἰς τὸν Ἀρχίαν· κεῖται ἡ νῆσος ἔμπροσθεν τοῦ Πώγωνος, λιμένος τῆς Τροιζῆνος· ἔχει περίμετρον τριάκοντα σταδίων.

β'. Λακωνική.

Ὀρεια. Πρὸς ἀνατολαίς, ὁ Ἀργολικὸς κόλπος· πρὸς μεσημβρίαν, ὁ Λακωνικὸς· πρὸς δυσμαίς, ὁ Μεσσηνιακός, καὶ ἡ Μεσσηνία· πρὸς Βορρᾶν, ἡ Ἀργολίς καὶ ἡ Ἀρκαδία.

Ἀκρωτήρια. Ἡ Πελοπόννησος τελειώνει εἰς δύο ἄκρας, μεταξύ τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ὁ Λακωνικὸς κόλπος· ἡ ἀνατολικὴ ἄκρα διαιρεῖται εἰς δύο ἀκρωτήρια, Μαλεάς, καὶ Ὀνου γνάθον· ἡ δὲ δυτικὴ σχηματίζει τὸ ἀκρωτήριον Ταίναρον (Ματαπᾶν).

Βουνα. Δι' ὅλης τῆς Λακωνικῆς ἐκτείνεται εἰς τὰ δυτικὰ μέρη τὸ ὄρος Ταῦγετον (Βουνα τῆς Μάνης), πολλὰ ὑψηλόν, ἀρχόμενον ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἀρκαδίας, καὶ τελευτῶν εἰς τὸν Ταίναρον, ὅπου ἔβαλαν οἱ παλαιοὶ ποιηταὶ τὴν τοῦ Ἄδου εἰσοδόν.

Ἐδάτα. Ὁ ποταμὸς Εὐρώτας (Βασιλοπόταμον) ἐκπηγάζει ἀπὸ τὸ Ἀρκαδικὸν ὄρος, διέρχεται τὴν Σπάρτην, ἐμβαίνει εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον, καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς χώρας.

Πόλεις. Σπάρτη (Μισρᾶς), ὀνομάζεται καὶ μὲ τὸ ἔνομα τῆς χώρας Λακεδαίμων, πλησίον τοῦ Εὐρώτα· ἡ περιμετρὸς τῆς ἦτο ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μιλίου. Λίμναι ὀνομάζετο τὸ προάσειόντης· εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἦτο ἀτείχιτος. Ἀμύκλαι (Βορδόνια), ἔκειτο πρὸς μεσημβρίαν σιμὰ τῆς Σπάρτης εἰς καλὴν τοποθεσίαν. Σκίρος, κώμη, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἦσαν τὸ ἄνθος τῶν Σπαρτιατικῶν στρατευμάτων, ἔκειτο εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀρκαδίας. Σελλασία, σιμὰ ταύτης τῆς πόλεως ἐκτυπήθη ὁ Κλεομένης ἀπὸ τὸν Ἀντίγονον καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς· ἔκειτο εἰς τὰ βόρεια τῆς Σπάρτης. Πόλεις τινες παραθαλάσσιαι ἔλαβαν ἀπὸ τὸν Λῦγουσον τὴν ἐλευθερίαν των, καὶ ὀνομάζοντο Ἐλευθερολάκωνες· τὴν ἐφυλάξαν δὲ καὶ ἐφεξῆς καὶ τὴν φυλάττουσιν ἀκόμη ὀνομαζόμενοι Μανιάται. Ἐδῶ ἦτο καὶ ἡ πόλις Ἐλος, εἰς τὰ ἐνδύτατα τοῦ Λακωνικοῦ ἀκρωτηρίου· ταύτης τοὺς κατείκους ἐμεταχειρίζοντο οἱ Σπαρτιάται ὡς ἀνδρά-

ποδα· καὶ ἐκ τούτου προήλθεν ἡ συνήθεια νὰ ὀνομάζωσιν Ἐλλήτας ὅλους τοὺς δημοσίους δούλους. Βοΐα, μεταξύ Νιάλειων καὶ Ὀίου γνάθου. Γύθειον (Κολοκυθία), πόλις καὶ ἐπίγειον τῆς Σπάρτης.

Νῆσοι. Κύθηρα, ἡ μεγίστη ἀπ' ὅλας τὰς νήσους τῆς Πελοποννήσου, κεῖται εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· εἰς τὴν ὁμώνυμῆς μητρόπολιν ἢ τὸ ὀρχαιότατος καὶ περιφημότατος ναὸς τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης. Κώθων, νῆσος μεταξύ Κυθήρας καὶ Κρήτης.

Σημεΐωσις. Ἐπτακόσια ἔτη πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους οἱ Σπαρτιάται καὶ οἱ Μεσσηνιοί· οἱ δεῦτεροι ἐνικήθησαν καὶ κατεδουλώθησαν ἀπὸ τοὺς πρώτους· τοῦτο ἐμεγάλυνε τοὺς Σπαρτιάτας, οἵτινες καὶ διὰ τὴν γυμνασικὴν διαγωγὴν των, ἕως τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην ἦσαν κύριοι ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

γ'. Μεσσηνία.

Ὅρια. Πρὸς ἀνατολὰς, ἡ Λακωνικὴ, ἀπὸ τῆν ὁποίαν ἐχωρίζετο διὰ τοῦ Παμῖσου (Περνόςζα) καὶ ἐνὸς βραχίονος τοῦ Ταῦγέτου· πρὸς μεσημβρίαν, ὁ Μεσσηνιακὸς κόλπος· πρὸς δυσμὰς, τὸ Ἴόνιον πέλαγος· πρὸς Βορρᾶν, ἡ Ἀρκαδία καὶ ἡ Ἥλις.

Ἀκρωτήρια. Ἀκρίτας, ἡ δυτικὴ ἄκρα τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, ἀντικρὺ τοῦ Ταινάρου. Κορυφάσιον (παλαιὰ Ναυαρία), ἀντικρὺ τῆς νήσου Σφακτηρίας. Κυπαρίσσιον (Ἀπιθαλία), εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἡλείας.

Κόλπος. Μεσσηνιακὸς (Κόλπος τῆς Κορώνας), ἀπὸ τοῦ Ταινάρου ἐκτείνεται εἰς τὴν ξηρὰν ἕως τὸν Στενύκλαρον.

Ποταμοί. Πάμισος (Πιρναΐζα), ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου, χύνεται εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· οὗτος λέγεται μείζων Πάμισος διαφέρων ἀπὸ τὸν εἰς τὰ ἀνατολικὰ κείμενον ἐλάσσονα Πάμισον. Νέσσα, ἐχώριζε τὴν Μεσσηνίαν ἀπὸ τὴν Ἠλείαν.

Βουνά. Αἰγαλέον, Τειμαθέα, Ἰθώμη.

Πόλεις. Ἄνδανία, καθέδρα τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς χώρας βασιλέων, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἠλείας. Ἀθία, Θουρία, Φηραὶ, ἐφημίσθησαν εἰς τὴν Ἀχαικὴν συμμαχίαν· ἔκειντο δὲ εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον. Στενύκλαρος, καθέδρα τῶν ἐσχάτων Μεσσηνιοδωριέων βασιλέων. Ἰθώμη (Βουλκάνο), ὀρεινὸν ἰσχυρώτατον φρούριον. Ἴρη, ἰσχυρὸν φρούριον εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀρκαδίας. Ἀσίνη, πολίχνη ὅχι μακρὰν τῆς Κορώνης. Πύλος, παραθαλάσσιος πόλις, τὸ Ἴόνιον βλέπουσα πέλαγος, εἰς τὸ Κορυφάσιον ἀκρωτήριον. Μεσσήνη (Μοσσειγό), τῆς χώρας μητρόπολις, κτισθεῖσα ἀπὸ τὸν Ἐπαμινώνδαν· ἦτο ἓν ἀπὸ τὰ ἐχυρώτατα φρούρια τῆς Ἑλλάδος. Κορώνη, παραθαλάσσιος πόλις εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον. Ὀλιμὴν αὐτῆς ὠνομάζετο Ἀχαικός. Μεθώνη, παραθαλάσσιος πόλις εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος.

Νῆσος. Σφακτηρία (Προδόνα) εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πύλου. Ἐδῶ ἔπαθαν οἱ Λακεδαιμόνιοι μεγάλην νίκην ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους.

Σημείωσις. Νικήσαντες οἱ Σπαρτιάται, μέγα μέρος τῶν Μεσσηνίων ἔκαμαν Εἰλωτας· ἄλλο μέρος ἐξ αὐτῶν ἔφυγαν εἰς τὴν Σικελίαν, κ' ἐκεῖ ἔκτισαν τὴν πόλιν Μεσσήνην· ἄλλο δὲ μέρος μετέφεραν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Ναύπακτον.

δ. Ἡλις, ἢ Ἡλεία.

Ὀρια. Πρὸς ἀνατολὰς, ἢ Ἀρκαδία· πρὸς Νότον, ἢ Μεσσηνία· πρὸς δυσμὰς, τὸ Ἴόνιον πέλαγος· πρὸς Βορρᾶν, ἢ Ἀχαΐα.

Ἀκρωτήρια. Ὁ Χελωνάτας (Τορνέσα), ἡ δυτικωτάτη ἄκρα τῆς Πελοποννήσου, καταυτικρὺ τῆς Ζακύνθου. Ἵρμινα ἢ Ὀρμινα, ἀκρωτήριον ἄλλο εἰς τὴν αὐτὴν παραλίαν.

Κελπιοί. Χελωνάτας, εἰς τὸ ὁμώνυμόν του ἀκρωτήριον. Κόλπος Κυλλήνης (Κλαρένσα).

Ποταμοί. Νέδα, τὰ σύνορα τῆς Μεσσηνίας. Ἀλφειὸς (Καρχῶν) ἐπίσημος ποταμὸς καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἐκπηγάζει εἰς τὰς τὰ μέσα τῆς Ἀρκαδίας, ὄχι μακρὰν ἀπὸ τὸν Εὐρώταν. Ἐρύμανθος, τὸ πρὸς τὴν Ἀρκαδίαν ὄριον, χύνεται εἰς τὸν Ἀλφειόν. Πηνειὸς, διαβαίνει ἀπὸ τὴν Ἡλιν, καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν πλησίον τοῦ Χελωνάτα. Σελήεις, ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν μεταξύ Πηνειοῦ καὶ Ἀλφειοῦ. Λάρισπος, τὸ ὄριον τῆς Ἀχαΐας.

Βουναί. Φολὴ, ὄχι μακρὰν τοῦ Πύλου. Κρόνιον, σιμὰ τῆς Ὀλυμπίας. Σκόλλις, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀχαΐας.

Διαίρεσις. Συχνάκις οἱ παλαιοὶ ἐδιαίρουν τὴν Ἡλιδα εἰς τρία μέρη· ἢ ἀνωτέρα ὠνομάζετο Τριφυλία· ἢ μέση Πισάτις· ἢ κατωτέρα Ἡλις.

Πόλεις. Πύλος Τριφυλιακὸς, καθέδρα τοῦ γέροντος Νέσωρος, ὅστις εἶχε τὸ βασιλείον του εἰς τὴν Τριφυλίαν. Πίσα εἰς τὴν Πισάτιδα, παρὰ τὸν Ἀλφειὸν· πλείζον ἤδη χρόνον κεῖνται τὰ ἔρείπιά της. Ὀλυμπία, τόπος σιμὰ τῆς Πίσσης παρὰ τὸν Ἀλφειὸν, ὅπου ἦσαν ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου

Διός, καὶ τὰ εἰς ἑόρτασιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων ἀναγκαῖα οἰκοδομήματα. Ὁ ναὸς ἦτο 68 πῆδας ὑψηλός, 95 πλατὺς, καὶ 330 μακρός· ἐδῶ ἦτο τὸ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ τούτου, τὸ ὁποῖον ἐκατασκεύασεν ὁ Φειδίας· ἐκάθητο μὲν ἐπὶ θρόνου, ἔφθανε δὲ σχεδὸν τὴν σέγγην τοῦ ναοῦ. Ἡλῖς, εἰς τὴν Ἡλιδα, μητρόπολις ὅλης τῆς πολιτείας, ἀτείχιστος, ἐπειδὴ, ὡς ἱερά, ἦτο ἀνενόχλητος. Κυλλήνη (Κλαρέυσα), ἐπίνειον τῆς Ἡλίδος.

Νῆσος. Ἡ μεγάλη νῆσος Ζάκυνθος ἔμπροσθεν τοῦ Χελωνάτου κόλπου.

Σημείωσις. Μετὰ πολλὰς ἐσωτερικὰς ταραχὰς ἀποκατεστάθη ἡ Ἡλις δημοκρατία. Ὁλη ἡ πολιτεία ἦτο ἱερά τοῦ Διός· ὅλοι οἱ κάτοικοι ἔχαιραν τὰ δικαιώματα τοῦ ἱερατείου, καὶ οὐκ εἶχαν ἀνάγκην νὰ βασιλεύωσιν ὄπλα.

Ε'. Ἀρκαδία.

Ὅρια. Πρὸς ἀνατολὰς, ἡ Ἀργολίς· πρὸς μεσημβρίαν, ἡ Λακωνικὴ καὶ ἡ Μεσσηνία· πρὸς δυσμὰς, ἡ Ἡλις· πρὸς βορρᾶν, ἡ Ἀχαΐα.

Ποταμοί. Καὶ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν μεγαλήτερος ποταμὸς ἦτο ὁ Ἀλφειός. Ὁ Στύξ, τοῦ ὁποίου τὰ καταβρωτικὰ νερὰ τὸν ἕκαμαν νὰ νομισθῇ ποταμὸς τοῦ ἄδου, χύνεται σιμᾶ τῶν Ἀχαικῶν ὀρίων εἰς τὸν ποταμὸν Κράθιν. Στύμφαλος, ὅπου συνήρχοντο τὰ ὄρια Ἀρκαδίας, Σικυῶνος, καὶ Ἀργους· αὐτοῦ πλησίον ἦτο λίμνη, ὅπου ἐδιδαιτῶντο κόρακες κατερημόνοντες τὴν χώραν, τοὺς ὁποίους ἀπεδίωξεν ὁ Ἡρακλῆς.

Βουνά. Ὁλη ἡ Ἀρκαδία ἦτο ὄρεινή. Σημειόνομεν μόνον ἐπίσημά τινα ὄρη. Κυλλήνη, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Ἑρμῆς,

ὑψηλὸν βουνὸν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀχαΐας, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰ σύνορα τῆς Σικυῶνος. Ἐρύμανθον, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἡλιδος, περίφημον διὰ τὸν Ἡράκλειον κάπρον. Μαίναλον, μεταξύ Τεγέας καὶ Μεγαλοπόλεως, παντοτεινὴ καθέδρα τοῦ Πανός· Λύκαιον, ὑποκάτω τῆς Μεγαλοπόλεως εἰς τὰ ὄρια τῆς Μεσσηνίας· εἶχε ναοὺς πολλοὺς, καὶ καλὰ τεχνουργήματα.

Πόλεις. Μεγαλόπολις (Λεοντάρι), παρὰ τὸν ποταμὸν Σελινούντα, ἐκτίσθη ἀπὸ τὸν Ἐπαμιώνδαν τῆν ῥγ'. Ὀλυμπιάδα εἰς τὰ θεμέλια τῆς πόλεως Ὀρεσείου, καὶ ἐκατοικίσθη ἀπὸ τεσσαράκοντα κώμας τῶν Μαιναλίων καὶ Παρραπίων· εἶχε περίμετρον $\frac{1}{2}$ Γερμανικοῦ μιλίου· ὁ Φιλοποίην, καὶ ὁ Πολύβιος ἐγεννήθησαν εἰς αὐτήν. Εἰς τοὺς χρόνους τῆς τῶν Ἀχαιῶν συμμαχίας τὴν ἐκρήμνισεν ὁ Κλεομένης. Μαντινεία (Τριπολιτσά), παλαιὰ πόλις εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀργολίδος. Οἱ Σπαρτιάται τὴν ἐχάλασαν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου· μετὰ τὴν ἐν Λεϊκτροῖς μάχην ἀνεκτίσθη πάλιν. Τεγέα (Μοκλία), εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀργείας. Ὀρχομενός, ὑπεράνω τῆς Μαντινείας εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀργείας. Φενεός, Κλείτωρ, Ἡραία, ἦσαν αἱ ἄλλαι ἐπίσημοι πόλεις τῆς Ἀρκαδίας.

Σημείωσις. Ἡ Ἀρκαδία ἦτο θερμὴ καὶ καρποφόρος· ἢ κτηνοτροφία ἦτο τὸ κυριώτερον ἔργον τῶν Ἀρκαδῶν· ἢ πολιτεία των συνέστατο ἀπὸ πολλοὺς μικροὺς λαοὺς αὐτονόμους καὶ συμμάχους ἀλλήλων· δὲν ἐδοκίμασε ποτὲ καμμίαν μεγάλην πολιτικὴν ταραχήν· διὰ τοῦτο αἱ Ἀρκαδὲς ἐλέγοντο Ἑλλήνων οἱ ἀρχαιότατοι.

ς. Ἀχαΐα.

Ὅρια. Πρὸς ἀνατολὰς, ὁ Σαρωνικὸς κόλπος· πρὸς με-

σημβρίαν ἢ Ἀργολίς, καὶ ἡ Ἀρκαδία καὶ ἡ Ἡλις· πρὸς δυσ-
μας καὶ Βορρᾶν, ὁ Κορινθιακὸς κόλπος καὶ ἡ Μεγαρίς.

Θάλασσα. Ὁ Κορινθιακὸς κόλπος χωρίζει τὴν Πε-
λοπόννησον ἀπὸ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα· εἰσχωρεῖ εἰς τὸ ἀκρωτή-
ριον Ἄραξον, σχηματίζει εἰς τὸ ἀκρωτήριο Ῥίου κατάσενόν τι,
καὶ μόνον ἀπὸ τὸν περίφημον Ἴσθμὸν τῆς Κορίνθου ἐμποδίζε-
ται νὰ ἀποχωρίσῃ παντελῶς τὴν Ἑλλάδα.

Ποταμοί. Λάρισσος, χωρίζει τὴν Ἀχαΐαν ἀπὸ τὴν
Ἡλιον. Πείρος, ἢ Ἀχελῷος, ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν σιμὰ τῆς
Δύμης. Σῦθας ἢ Σῦς, τὸ μεταξὺ Ἀχαΐας καὶ Σικυωνίας ὄριον,
χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς τὰ βόρεια τῆς Σικυῶνος. Σελι-
νοῦς (Λεοντάρι), ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν σιμὰ τῆς Σικυῶ-
νος. Νεμέα, τὸ μεταξὺ Σικυῶνος καὶ Κορίνθου ὄριον.

Βουβά. Σίπυλον, εἰς τὰ σύνορα τῆς Σικυωνίας. Ὀνειον,
εἰς τὸν Ἴσθμὸν.

Ἀκρωτήρια. Ῥίου ἢ Δρέπανον· ἀντικρὺ τούτου ἴσα-
ται τὸ Ἀντίρριον· καὶ μεταξὺ τῶν δύο εἶναι κατάσενον· καὶ
τὰ δύο ὀνομάζονται τώρα τὰ μικρὰ Δαρδανέλλια. Ὀλμιαί
(Ἀγγρίλιος), εἰς τὴν ἀνατολικὴν τοῦ Ἴσθμοῦ ἄκραν. Δύμη.
Ὠλένος. Φάρα. Τρίταια (Τρίτι).

Διαίσεις. Ἡ Ἀχαΐα ἐδαιρεῖτο εἰς τὴν κυρίως Ἀ-
χαΐαν, εἰς τὴν Σικυωνίαν, καὶ εἰς τὴν Κορινθίαν.

Πόλεις. Αἱ δώδεκα παλαιαὶ μητροπόλεις τῆς Ἀχαΐας
ἦσαν. Πάτραι (Παλαιὰ Πάτρα), ἀξιόλογος ἐμ-
πορικὴ πόλις εἰς τὸν εἰσπλουν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. Μα-
κρήτερα ἦτο τὸ Αἴγειον (Βοσίτσα), ὅπου ἐγίνοντο αἱ συνε-
λεύσεις· αὐτοῦ πλησίον ἦτο ἡ Ἑλίκη, ἣτις κατὰ τὴν ρά.
Ὀλυμπιάδα ἐκρημνίσθη μίαν νύκτα ἀπὸ σεισμὸν· Αἴγειρα,
Κερύνεια, Βοῦρα, Λεόντιον, Πελλήνη· Σι-

κυών, ἀρχαιοτάτη πόλις, περίφημος διὰ τὰς προόδους τῆς Ζωγραφικῆς καὶ Ἀγαλματοποιητικῆς τέχνης. Ἐκ ταύτης ἦτο ὁ περίφημος τῆς ἀρχαιότητος τεχνίτης Δαίδαλος, καὶ ὁ ἀρχισράτης τῆς Ἀχαικῆς συμμαχίας Ἄρατος. Φλιουῖς, παλαιὰ πόλις εἰς τὸ μέσον τῆς χώρας. Κόρινθος, παλαιὰ, μεγάλη, πλουσία, καὶ λαμπροτάτη πόλις· ἐμπορεῖον μέγα μεταξύ Ἰταλίας καὶ Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῶν παραλίων τῆς μικρᾶς Ἀσίας· καὶ καθέδρα πολλῶν τεχνιτῶν. Ἐδῶκε τὴν ὑπαρξιν εἰς τὰς Συρακούσας καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας πόλεις· αὕτη ἐπανηγύριζε καὶ τὰ γινωσὰ Ἴσθμια εἰς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος· ὡς πρώτη τῆς Ἀχαικῆς συμμαχίας κατησφάρισθη ἀπὸ τοὺς Ῥωμαίους, ἀνεκτίσθη ὅμως πάλιν ἀπὸ τὸν Ἰούλιον Καίσαρα. Ἀκροκόρινθος ἦτο ἡ ἀκρόπολις τῆς Κορίνθου, κειμένη ἐπάνω ὑψηλοῦ βουνοῦ· ὄχι μακρὰν αὐτῆς, εἰς τὸ ἄλσος Κρανεῖον ἔζη ὁ Διογένης εἰς τὸν πίθου του. Λέχαιον εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ Κεγχρεαὶ εἰς τὸν Σαρωνικὸν ἦσαν οἱ δύο λιμένες, ἐκ τῶν ὁποίων ἔλαβε τὴν αὔξησίν της αὕτη ἡ πόλις. Σχοινοῦς ἦτο λιμὴν ἄλλος τῆς Κορίνθου εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον.

Σημείωσις. Ὅλη ἡ Ἀχαΐα ἦτο ποτὲ μέρος τῆς τῶν Μυκηναῶν βασιλείας· εἰς τοὺς χρόνους τῆς Μακεδονικῆς μοναρχίας κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ρκδ'. Ὀλυμπιάδος ἐσυμμάχησαν δώδεκα πόλεις ἐξ αἰτίας τῶν πέλων Δύμης καὶ Πατρῶν. Εἰς τὴν συμμαχίαν ταύτην ἐμβῆκαν κατ' ὀλίγον ἡ Σικυών, ἡ Κόρινθος, οἱ Ἀργεῖοι, οἱ Ἀρκάδες, οἱ Μεσσήνιοι καὶ Ἡλεῖοι, καὶ οἱ Μαγαρεῖς, καὶ ἀνέστησαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦσαν ἄσπονδοὶ ἐχθροὶ ταύτης τῆς συμμαχίας. Οἱ Ῥωμαῖοι κρημνίσαντες τὴν Κόρινθον, ἔγειναν

κυριοὶ ὅλης τῆς συμμαχίας, καὶ ὠνόμασαν τὴν Ἑλλάδα Ἀχαιῶν ἐκ τῆς τότε ἰσχυρωτάτης ἐπαρχίας.

Ε'. Ἑλληνικαὶ Νῆσοι.

Τὰς διαιροῦμεν εἰς μεγαλητέρας καὶ μικροτέρας, καὶ θέλομεν τὰς ἐκθέσειν, καθὼς τὰς συγκατάσπουσιν ἄλλας μὲν μετὴν Ἀσίαν, ἄλλας δὲ μετὴν Εὐρώπην.

α'. Αἰ μεγαλήτεραι εἶναι Εὐβοία, Κρήτη, Κύπρος, Ρόδος.

Α'. Εὐβοία, τὴν Εὐριπος.

Θέσις. Ἐκ τῶν νοτιοανατολικῶν πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ κατὰ μῆκος τῶν αἰγιαλῶν τῆς Ἀττικῆς εἶναι ἡ Βοιωτία, ἡ Λοκρὶς καὶ ἡ Θεσσαλία, ἀπὸ τὰς ὁποίας τὴν χωρίζει ὁ Εὐβοϊκὸς κόλπος, ὃς τις πλησίον τῆς Χαλκίδος ὀνομάζεται Εὐριπος, ὅθεν ἐκβῆκε τὸ νεώτερον τῆς νήσου ὄνομα.

Ἀκρωτήρια. Κήναιον καταντικρὺ τῶν Θερμοπυλῶν. Ἀρτεμίσιον καταντικρὺ τοῦ εἰς τὴν Θεσσαλίαν Ἀφειτικοῦ ἀκρωτηρίου. Ἐδῶ ἐκτύπησαν κατὰ πρῶτον οἱ Ἕλληες τοὺς Πέρσας ἐπὶ Ξέρξου διὰ θαλάσσης. Γαιρεςός, καὶ Πεταλία βλέπουσιν εἰς τὸ Σούνιον.

Τόποι. Χαλκίς παρὰ τὸν Εὐριπὸν, πόλις παραθαλάσσιος ἐνδοξοτάτη, καὶ ἀξιόλογον φρούριον διὰ τὴν θέσιν της. Ἐρετρία (Ρόκκο) ἐν μίλιον μακρὰν ἀπ' αὐτῆς. Κάρυσος, εἰς τὰ νοτιοανατολικά τῆς νήσου. Ἰσίαια, ἡ μετέπειτα Ὠρεός, εἰς τὰ βορειοδυτικά.

Σημείωσις. Ἡ Εὐβοία ἔδιδε πολλὴν ἄσβεστον, εἶχε καλὰ θερμὰ λουτρὰ, καὶ ὠραῖα μάρμαρα· ὁ πορθμὸς τῆς εἶναι

τόσον μικρὸς καὶ στενὸς, ὥστε συνάπτεται ἢ νήσος μὲ τὴν ξηρὰν διὰ γεφύρας.

Β'. Κ ρ ῆ τ η.

Θέσις. Ἐκτείνεται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, καὶ κεῖται μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέου ἢ Μαλεῶν τῆς Λακωνικῆς, καὶ τῆς Ρ' ὁδοῦ οὕτως, ὥστε περιορίζει ὅλον τὸ Λιγαίου πέλαγος.

Βορρῆα. Ἰσθμὸς ἢ Ἰσθαίου ὄρος, καὶ Δίκτη εἰς τὸ μέσον τῆς νήσου.

Ἀκρωτήρια. Κίμαρος τὸ βορειοδυτικόν. Κριεῦ μέτωπον, τὸ νοτιοδυτικόν. Σαμώνιον, τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς νήσου.

Ποταμός. Ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς νήσου Ληθαῖος ῥέει διὰ τῆς Γορτύνης εἰς τὴν μεσημβρινὴν πλευράν.

Τόποι. Κνωσσός, ἡ μητρόπολις τῆς νήσου εἰς τὰ ἀνατολικά αὐτῆς μέρη· πλησίον αὐτῆς ἦτο ὁ Λαβύρινθος, τὸν ὁποῖον λέγουν ὅτι ἔκτισεν ὁ Δαίδαλος. Γόρτυνα, σιμὰ τοῦ ποταμοῦ Ληθαίου, ἔκειτο κατὰ μεσημβρίαν, καὶ ἦτο μεγαλύτερα παρὰ τὴν Κνωσσόν. Κυθωνία πρὸς δυσμὰς, ἡ τρίτη μητρόπολις. Φαισός, ἔκειτο ὄχι πολὺ μακρὰν τῆς Γορτύνης, καὶ ἠφανίσθη ἀπὸ τοὺς Γορτυνίους. Ἀμνισός, ὁ παλαιὸς λιμὴν τοῦ βασιλέως Μίνως. Μέταλλον καὶ Λεβήν, λιμένες τῆς Γορτύνης. Ἡράκλεον, ἐπίνειον τῆς Κνωσσοῦ. Ἡ Ἀμφιμαλλὰ, πόλις εἰς κόλπον Ἀμφιμαλλικὸν ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζόμενον. Πλησίον αὐτῆς ἦτο ἡ Ῥύθιμνα (Ρετίνον).

Σημείωσις. Οἱ παλαιοὶ Κρήτες ἦσαν πειραταί. Μίνως ἦτο ὁ νομοθέτης των· οὗτοι ἐκατάστησαν τὰ πρῶτα δημόσια ἀνατροφεῖα. Ὁ Λυκούργος ἐμιμήθη εἰς τὴν Σπάρτην τοὺς νόμους τοῦ Μίνως.